QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

ONOR. IMĦALLEF GIANNINO CARUANA DEMAJO
(President)
ONOR. IMĦALLEF TONIO MALLIA
ONOR. IMĦALLEF ANTHONY ELLUL

Seduta ta' nhar il-Ħamis, 25 ta' Marzu, 2021.

Numru 9

Rikors numru 89/2019/3 JPG

Yessous Camilleri

v.

Francesca Camilleri Cortis

Il-Qorti:

1. Din is-sentenza titratta dwar l-appell li ppreżenta l-attur mis-sentenza mogħtija mill-Qorti Ċivili (Sezzjoni Familja) fis-17 ta' Ġunju 2020 permezz ta' liema ġiet miċħuda t-talba tiegħu għal dikjarazzjoni ta' nullita` taż-żwieġ ċelebrat bejn il-kontendenti fil-25 ta' Ġunju 2016.

2. Mill-atti jirriżulta li:

2.1. Permezz ta' rikors maħluf ippreżentat fil-Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja) fis-26 ta' Marzu 2019 l-attur ippremetta u talab is-segwenti:

"1. Illi l-kontendenti żżewġu fid-25 ta' Ġunju 2016 kif jirrizulta miċ-ċertifikat taż-żwieġ li qed jiġi eżebit bħala Dok A.

"2. Illi l-kunsens tal-kontendenti minn min minnhom kien inkiseb bl-esklużjoni pożittiva taż-żwieġ innifsu, jew ta' xi wieħed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-ħajja miżżewġa, jew tad-dritt għall-att taż-żwieġ kif kontemplat flartikolu19(1)(f) tal-Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta.

"3. Illi l-kunsens tal-kontendenti kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' ġudizzju fuq il-ħajja miżżewġa, u dan bi ksur tal-artikolu 19(1)(d) tal-Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta.

"4. Illi in effetti l-intimata ma rieditx tfal u fil-fatt miż-żwieġ ta' twieldux tfal.

"5. Illi r-rikorrent jaf b'dawn il-fatti personalment.

"Ghaldaqstant l-esponent jitlob umilment li din l-Onorabbli Qorti jogghobha tiddikjara null u bla effet ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi iz-zwieg ċelebrat bejn il-kontendenti nhar il-25 ta' Ġunju 2016, u dan taht dawk il-provedimenti li jidrilha xierqa u opportuni.

"Bl-ispejjez u l-intimata ingunta in subizzjoni."

2.2. Il-konvenuta għalkemm notifikata baqgħet kontumaċi;[1]

2.3. Il-partijiet taw xhieda kif ukoll missier il-konvenuta u oħt l-attur;

[1] Fol. 8.

2.4. B’sentenza mogħtija fis-17 ta’ Ġunju 2020 il-Qorti Ċivili (Sezzjoni Familja) ċaħdet it-talba tal-attur, bl-ispejjeż jibqgħu mingħajr taxxa bejn il-partijiet.

3. L-attur appella mis-sentenza u ilmenta illi l-ewwel Qorti:

i. *Ex officio* qajmet għall-ewwel darba l-eċċezzjoni tal-inkompatibilita` bejn l-Artikolu 19(1)(d) u l-Artikolu 19(1)(f) tal-Kap. 255, ossija ż-żewġ dispożizzjonijiet li fuqhom intalbet dikjarazzjoni ta’ nullita` taż-żwieġ bejn il-partijiet, mingħajr ma tatu l-opportunita` jirribatti għal tali eċċezzjoni qabel l-għoti tas-sentenza; u

ii. Allegatament għamlet apprezzament ħażin tal-fatti.

Talab għalhekk lil din il-Qorti:

> *“tirriforma s-sentenza fl-ismijiet premessi ... billi filwaqt li tikkonfermaha fejn din ċaħdet it-talba tal-appellant abbażi tal-artikolu 19(d) tal-Kapitolu 255 tal-Liġijiet ta’ Malta, tħassarha, tirrevokaha u tikkanċellaha fejn din ċaħdet t-talba tal-attur abbażi tal-artikolu 19(f) tal-Kapitolu 255 tal-Liġijiet ta’ Malta u minnflok tilqa’ l-istess talba abbażi tal-istess artikolu u dan taħt dawk il-provvedimenti li jidrilha xierqa u opportuni.*
>
> *“Bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-appellata.”*

<u>Konsiderazzjonijiet</u>

<u>L-Ewwel Aggravju.</u>

4. Dan l-aggravju huwa mibni fuq l-argument illi skont l-appellant, l-ewwel Qorti qajmet *ex officio* għall-ewwel darba fis-sentenza appellata l-eċċezzjoni tal-inkompatibilita` bejn l-Artikolu 19(1)(d) u l-Artikolu 19(1)(f) tal-Kap. 255, ossija ż-żewġ dispożizzjonijiet li fuqhom huwa bbażat ir-rikors promotur tiegħu. Jilmenta mill-fatt li qabel l-għoti tas-sentenza l-ewwel Qorti qatt ma tatu l-opportunita` jirribatti għal dan. F'kull każ jiddikjara li mhux qed jitlob li l-atti jiġu rinvjati lill-ewwel Qorti ukoll għaliex il-konvenuta għażlet li tibqa' ma twieġibx u għalhekk m'hemmx riskju ta' nuqqas ta' xi prinċipju ta' ġustizzja naturali jekk il-punt jiġi deċiż minn din il-Qorti.

5. Dan l-aggravju m'huwiex mistħoqq. Qabel l-ewwel Qorti għaddiet sabiex tikkunsidra waħda waħda l-kawżali tal-annullament li fuqhom l-attur ibbaża t-talba, għamlet ċertu osservazzjonijiet ta' natura legali. Bdiet billi ġustament ikkunsidrat illi għalkemm ma sarux eċċezzjonijiet mill-konvenuta, għaliex din tal-aħħar qablet li t-talba tal-attur għandha tintlaqa', il-Qorti xorta kellha l-obbligu li teżamina l-mertu tat-talbiet tal-attur sabiex tistabbilixxi jekk mill-provi jirriżultax dak li ppremetta l-attur fir-rikors ġuramentat. Il-punt tat-tluq hi l-presunzjoni li ż-żwieġ hu validu.

6. Sussegwentment, il-qorti osservat li skont il-ġurisprudenza, iż-żewġ kawżali li fuqhom l-appellant talab dikjarazzjoni ta' nullita` taż-żwieġ bejn il-partijiet huma kontradittorji. Dan fis-sens illi n-nuqqas ta'

diskrezzjoni ta' ġudizzju kontemplata fl-Artikolu 19(1)(d) tal-Kap. 255 timplika inkapaċita` li wieħed jagħraf, jifhem u jirrifletti, filwaqt li l-kawżali tas-simulazzjoni *a tenur* tal-Artikolu 19(1)(f) tal-Kap.255 teħtieġ li jkun hemm il-kapaċita` intelletwali li twassal għall-esklużjoni pożittiva taż-żwieġ innifsu jew ta' xi element tiegħu. Jidher li dik l-osservazzjoni saret biss *obiter* u ma kellhiex effett fuq id-deċiżjoni finali. Tant hu hekk illi fl-aħħar mill-aħħar dik il-Qorti xorta kkunsidrat iż-żewġ kawżali fil-meritu.

7. Għalhekk, kuntarjament għal dak allegat mill-appellant, ir-rimarka li għamlet l-ewwel Qorti dwar l-allegata inkompatibilita` tal-kawżali ma tistax tiġi meqjusa bħala eċċezzjoni *ex officio.*

8. Għaldaqstant, tiċħad l-ewwel aggravju.

It-Tieni Aggravju.

9. Dwar il-meritu jilmenta li l-ewwel Qorti għamlet apprezzament ħażin tal-fatti u jisħaq illi mill-provi prodotti jirriżulta ampjament li l-konvenuta appellata qatt ma kellha l-ħsieb tal-prokreazzjoni meta għażlet li tiżżewweġ. It-talba finali tiegħu hija limitatament sabiex:

> *"filwaqt li tikkonfermaha fejn din ċaħdet it-talba tal-appellant abbażi tal-artikolu 19(d) tal-Kapitolu 255 tal-Liġijiet ta' Malta, tħassarha, tirrevokaha u tikkanċellaha fejn din ċaħdet t-talba tal-attur abbażi tal-artikolu 19(f) tal-Kapitolu 255 tal-Liġijiet ta' Malta u minnflok tilqa' l-istess talba abbażi tal-istess artikolu"*

10. Din il-Qorti sejra għalhekk tillimita l-konsiderazzjonijiet tagħha għal dik il-parti tad-deċiżjoni appellata li permezz tagħha ġiet miċħuda l-kawżali bbażata fuq l-Artikolu 19(1)(f) tal-Kap. 255 fejn ingħad is-segwenti:

> *"Illi l-artikolu 19 (1)(f) jipprovdi illi zwieg ikun null:*
>
> > *"jekk il-kunsens ta' xi waħda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-ħajja miżżewġa."*
>
> ...
>
> *"Illi il-Qorti tqis illi mill-provi ma jirrizultax illi l-intimata kienet eskludiet ghal kollox il-possibilita li l-partijiet ikollhom tfal minn dan iz-zwieg. Huwa minnu illi mix-xhieda tal-intimata jirrizulta li kien hemm certu riluttanza da parti taghha li l-partijiet ikollhom it-tfal, minhabba li kienet imhassba dwar l-impatt li dan seta' jkollu fuq hajjitha. Illi pero, fl-ebda hin fix-xhieda taghha ma qalet illi hi kienet eskludiet assolutament li jkollha t-tfal. Filfatt, anke bejn il-partijiet qatt ma ntqal dan il-kliem: Almenu minn dak li jirrizulta mix-xhieda tal-partijiet, ir-rikorrent kien iddecieda illi l-intimata kienet assolutament eskludiet illi jkollhom it-tfal peress illi kienet qed tittratjeni milli jipprovaw cirka sentejn wara li zzewgu, u ghalhekk qabad u telaq mid-dar matrimonjali. Ma jirrizultax illi kien hemm xi diskussjoni bejn il-partijiet fejn l-intimata qalet lir-rikorrent li hija ma jridx li jkollhom tfal. Anzi jirrizulta mix-xhieda illi meta r-rikorrent telaq mid-dar minhabba din il-kwistjoni, l-intimata kienet marret tkellmu u kienet qaltlu illi kienet lesta illi jibdew jippruvaw halli jkollhom it-tfal izda rrikorrent kien irrifjutaha u qalilha li kien tard wisq. Filfatt, skont ix-xhieda mhux kontradetta tal-intimata, ir-rikorrent kien diga qieghed f'relazzjoni ohra gimghatejn wara li telaq mid-dar matrimonjali. Galadarba l-intimata kienet filfatt talbet lir-rikorrent sabiex jipprovaw ikollhom it-tfal, huwa car li ma jistghax jigi konkluz illi kien hemm eskluzjoni posittivi li l-partijiet ikollhom it-tfal; il-fatt illi r-rikorrent hass li kien tard wisq biex jipprovaw ghat-tfal cirka sentejn wara li zzewgu m'huwiex raguni bizzejjed sabiex jigi annullat zwieg. Illi ghalhekk filfehma tal-Qorti ma jirrizultax sal-grad rikjest mill-ligi eskluzjoni posittiva minn naha tal-intimata li jitwieldu ulied minn dan iz-zwieg."*

11. Quddiem l-ewwel Qorti l-konvenuta baqgħet kontumaċi, filwaqt li quddiem din il-Qorti wieġbet li fl-ebda mument ma eskludiet li jkollhom tfal matul iż-żwieġ. Tirreferi għall-fatt li wara li l-appellant telaq mid-dar

avviċinatu sabiex jiddiskutu kif setgħu jirranġaw l-affarijiet u qaltlu li wkoll kienet lesta li jkollhom it-tfal. Tikkontendi li ż-żwieġ tkisser mhux għaliex ma riditx tfal iżda minħabba l-infedelta` tal-appellant li diġa` kien f'relazzjoni ma' mara oħra ġimgħatejn wara li telaq mid-dar matrimonjali. Tikkummenta wkoll dwar il-fatt li l-appellant xehed li għalih li wieħed isir ġenitur hija '*ħaga żgħira'* u filwaqt li hija kienet riluttanti minħabba l-mod kif kien ser jeffetwa ħajjitha, iżda hija qatt ma qalet li hi kienet eskludiet li assolutament jkollha t-tfal. Tikkontendi wkoll li l-ispejjeż taż-żewġ istanzi għandhom jitħallsu mill-appellant għaliex hekk kien miftiehem bejniethom.

12. F'dan il-każ irriżulta li l-partijiet iżżewġu fil-25 ta' Ġunju 2016[2] meta l-attur kellu erbgħa u għoxrin (24) sena u l-konvenuta kellha sitta u tletin (36) sena. Dak iż-żmien il-partijiet kienu diġa` ilhom igħixu flimkien madwar ħames snin fil-fond proprjeta` tal-konvenuta u ekonomikament kienu stabbli. L-attur xehed għalhekk li ma kien hemm l-ebda raġuni għalfejn kellhom jistennew iktar biex jippruvaw ikollhom it-tfal. Dan ukoll in vista tal-eta` tal-konvenuta. Madanakollu l-appellata kienet tipposponi milli jippruvaw li jkollhom it-tfal sakemm l-attur fl-aħħar wasal għall-konklużjoni li ma riditx tfal. Igħid li meta rrealizza dan, huwa telaq mid-dar matrimonjali u mar lura d-dar għand ommu. Xehed illi wara ġimgħatejn jew tlieta l-appellata marret tkellmu u qaltlu biex jippruvaw

[2] Fol. 3.

għat-tfal iżda huwa fehem li ma kinitx konvinta fir-rigward u li kienet qed tgħidlu hekk biss għaliex riedet lilu u mhux għax riedet it-tfal.

13. L-appellanti fix-xiehda qalet:

> *"għax il-problema kienet tat-tfal, sewwa? Jiena dejjem kont nivvinta jew safar jew karnival u qisni dejjem kont nipposponi biex, għat-tfal, u kont ngħidlu u iwa issa la ... nistennew ftit ieħor, nistennew ftit ieħor, u qatt ma ... dejjem kien moħħni fil-karriera wkoll għax jien self-employed għandi l-business tiegħi u qisni dejjem, dejjem bżajt minnha l-ħaġa li mhux ha jkolli, like, l-ħajja tiegħi personali u ngawdi u hekk, dejjem kienet qisha prijorita' milli jiġi t-tfal.*
>
> *"...dejjem naraw, ngħidlu ejja ħa insiefru issa, u dejjem nibbukkjaw xi holiday, konna nsiefru ħafna u like, konna ngawdu u hekk, <u>u qisni ma kellix ħajra</u>.*
>
> *"Il-Qorti: Li jkollok it-tfal.*
>
> *"Xhud: Le.*
>
> *"Il-Qorti: U din kienet deċiżjoni li ħadt inti.*
>
> *"Xhud: Eżatt.*
>
> *"Il-Qorti: Għidtlu minn qabel li żżewwiġt inti li ma ridtx li jkollok tfal għax inti tippreferi l-karriera tiegħek ?*
>
> *"Xhud: Ma tant konna tkellimna fuqha l-ħaġa.*
>
> *"Qorti: Allura qatt m'għidtlu isma jiena biex inti tkun avżat...*
>
> *"Xhud: Le qabel iż-żwieġ qatt ma għidtlu hekk.*
>
> *........*
>
> *"Il-Qorti: Naħseb f'xi mument naħseb għidtlu le jiena definitely ma rridx, yes, qed naqblu, jew lanqas ?*
>
> *"Xhud: Ifhem jiena qatt m'għidtlu isma le jien ma rridx, imma mbagħad ġie f'ċertu punt li qabad u telaq hu u la iġifieri tkellimna...*
>
> *"Qorti: Għax fehem li inti ma tridx ....*
>
> *"Xhud: Li jiena ma rridx, imbagħad qabad u telaq u ma reġax ġie....*

“Qorti: U imma fehem sew li inti ma ridtx ?

“Xhud: Fehemni naħseb hu.

“Qorti: Fehmek, għax inti ma mortx imbagħad wara li telaq għidtlu le u rajt li jekk ser jeħodha daqshekk bi kbira jiena lesta jkollhi t-tfal, qatt m’għidtlu hekk ?

“Xhud: Għidtlu ta, għidtlu imma imbagħad kien diġa’ kellu lil xi ħadd ieħor allura.. għidtlu, vera issa jista’ eżempju ma jkollix għax issa like kbirt, iġifieri ma ntihx tort lilu lanqas...

......

“Qorti: Taħseb illi trid tgħidli xi ħaġa illi jiena ma staqsejtekx fuqha u taħseb illi hija rilevanti sinjura ?

“Xhud: Le ta, napprezza li hekk, li jekk għallinqas nistgħu nieħdu nieħduh l-annullament għax issa hu ħa jkollu baby u jista jkun happy life, he can marry again”[3]

14. Hu minnu li l-konvenuta ma kinitx turi xi entużjażmu sabiex ikollhom it-tfal, anzi jidher li kull meta l-attur kien ikellimha dwar dak is-suġġett kienet tippjana safra. Evidenti li l-konvenuta ma kinitx konvinta li kien wasal iż-żmien li jkollhom it-tfal, u li kien ifisser bidla fl-istil ta’ ħajja li kellhom. Dan minkejja li meta żżewġu kellha 36 sena u ż-żmien kien għaddej.

15. Il-prova li hemm bżonn sabiex jintwera li parti fiż-żwieġ eskludiet wieħed mill-elementi essenzjali taż-żwieġ għandha tkun ċara u ma tħallix lok għal xi dubju. Id-dubju għandu dejjem imur favur il-validita` taż-żwieġ. F’dan il-każ wara li l-Qorti qrat l-atti ma tistax tikkonkludi li r-raġunament tal-ewwel Qorti fir-rigward tal-mertu, hu manifestament żbaljat u mhux

[3] Fol. 20.

sorrett mill-provi li hemm fl-atti. M’hemmx prova li qabel jew waqt iż-żwieġ l-attriċi qatt qalet lil żewġha jew familjari jew nies qrib tagħha li ma riditx tfal. Saħansitra meta l-attur telaq mid-dar kienet qaltlu li jekk jerġgħu jingħaqdu bħala koppja kienet lesta li jippruvaw ikollhom t-tfal. Fatt li kkonferma l-attur stess. Għalkemm qal li jaħseb li l-konvenuta għamlet dik il-proposta għaliex riedet lilu u mhux għaliex riedet it-tfal, jibqa’ il-fatt li jekk kienet daqstant determinata li ma jkollhiex tfal ma jagħmilx sens li tgħid lil żewġha biex jippruvaw ikollhom it-tfal. Il-fatt li l-konvenuta kienet qiegħda tipposponi ma jfissirx li meta żżewġet kienet determinata li ma jkollhomx tfal. Il-Qorti iktar tara li min-naħa tal-konvenuta kien hemm stat ta’ indeċiżjoni pjuttost milli konvinzjoni li ma jkollhomx tfal.

16. Minn dak li xehed l-attur hu evidenti li kienet deċiżjoni tiegħu li ma jkomplix jistenna lil martu tgħidlu li kien wasal iż-żmien li jkollhom it-tfal. Kienet għalhekk deċiżjoni tiegħu li jitlaq mid-dar matrimonjali u jaqbad ħajja oħra. Pero` dik m’hijiex prova biex tikkonvinċi Qorti li l-konvenuta żżewġet bl-intenzjoni li ma jkollhiex tfal.

17. Fiċ-ċirkostanzi mill-ftit provi li hemm fl-atti, il-Qorti m’hijiex tal-fehma li hemm biżżejjed provi li kellhom iwasslu lill-ewwel Qorti biex tiddeċiedi li fil-mument taż-żwieġ il-konvenuta eskludiet għal kollox it-tfal miż-żwieġ.

Għal dawn il-motivi tiċħad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata.

Spejjeż a karigu tal-attur.

Giannino Caruana Demajo	Tonio Mallia	Anthony Ellul
President	Imħallef	Imħallef

Deputat Reġistratur
gr